

باسمه تعالی

کلیه احکام (۵): حکم سه بار شستن اعضای وضو

مراجع تقلید فرموده اند: در وضو، شستن صورت و دستها به قصد وضو مرتبه اول واجب و مرتبه دوم جایز (امام خمینی، مقام معظم رهبری و ...) بعضی هم گفتند: مرتبه دوم مستحب (آیات عظام سیستانی، صافی، وحید و ...) آیت الله مکارم فرمودند: احتیاط واجب، ترک مرتبه دوم است، ولی مرتبه سوم و بیشتر از آن، همه فرموده اند حرام می باشد.

دو سؤال در باره این مسأله مطرح است :

۱. معیار شستن هر بار عضو چیست؟

آیات عظام خمینی، جوادی آملی: اگر با یک مشت آب، تمام عضو شسته شود و به قصد وضو بریزد یک مرتبه حساب می شود چه قصد بکند یک مرتبه را، یا قصد نکند.

آیات عظام خامنه ای، صافی و مظاهری: ملاک برای تعیین هر بار، قصد انسان است، پس اگر به قصد بار اول چند مرتبه آب بریزد اشکال ندارد.

آیت الله مکارم: منظور از مرتبه اول آن است که تمام عضو را بشوید خواه با یک مشت آب باشد یا چندین مشت، وقتی که تمام شد یک مرتبه حساب می شود.

آیت الله سیستانی: منظور از شستن مرتبه اول، آن است که به قصد وضو، صورت یا دست را کاملاً بشوید، بنابراین اگر با یک مرتبه یا چند مرتبه آب ریختن - به کمک دست کشیدن یا بدون آن - عضو کاملاً شسته شود، مرتبه اول محقق شده و شستن بعد از آن هر چند به نیت شستن اول هم باشد، جزء شستن اول محسوب نمی شود. بنابراین در تحقق شستن اول، دو مطلب شرط است: اول: آنکه شستن به قصد وضو باشد. دوم: آنکه آب تمام عضو را کاملاً فرا بگیرد که جایی برای احتیاط نباشد و در شستن بعدی اگر این دو شرط موجود باشد مرتبه دوم محقق می شود ولی اگر در مرتبه دوم، شرط اول موجود نباشد یعنی بعد از شستن اول، بدون قصد وضو عضو را بشوید، لازم است مراعات مقتضای احتیاط ترک نشود و برای مرتبه سوم، احتیاطاً عضو را نشوید.

۲. آیا شستن سه بار صورت و دست ها، وضو را هم باطل می کند؟

در دو صورت وضو باطل است، اول آنکه به قصد تشریع و بدعت این عمل را انجام دهد. (یعنی با این قصد که دین گفته است باید برای بار سوم اعضای وضو شسته شود) دوم، در شستن دست چپ؛ چون شستن بار سوم دست چپ، باعث می شود مسح سر و پا با آب غیر وضو انجام شود. اما با شستن صورت و دست راست برای بار سوم، در صورتی که دست چپ را سه مرتبه نشوید وضو صحیح است.

(توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۱۵۵، مسأله ۲۴۸، توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۱۰۵، مسأله ۲۶۸، أجوبة الاستفتاءات مقام معظم رهبری، سؤال ۱۰۲، استفتاءات امام خمینی، ج ۱، سؤال ۳۵، استفتاءات آیت الله مکارم، ج ۱، سؤال ۶۱ و ۶۴)

خداوند به همه ما توفیق بندگی عنایت فرماید به برکت صلوات بر محمد و آل محمد علیهم السلام